

2022-08-25
U2022/01595
U2022/02828

Utbildningsdepartementet

Statens skolverk
Box 4002
171 04 Solna

Uppdrag om regionala planeringsunderlag

Regeringens beslut

Regeringen ger Statens skolverk i uppdrag att utforma och tillgängliggöra regionala planeringsunderlag som stöd för huvudmäns planering, dimensionering och erbjudande av gymnasial utbildning och som stöd för enskilda vid ansökningar om godkännande som huvudman för en utbildning i gymnasieskolan. Underlagen ska utformas så att de också kan användas av Statens skolinspektion när den prövar sådana ansökningar.

Skolverket ska utveckla och tillhandahålla kompletterande insatser som huvudmännen behöver för att planeringsunderlagen ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt.

Skolverket ska föra en löpande dialog med Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) om hur arbetet med att utforma regionala planeringsunderlag fortskrider. De första planeringsunderlagen ska finnas tillgängliga senast den 31 oktober 2023. En redogörelse för erfarenheter av arbetet med planeringsunderlagen samt behov av fortsatt utveckling av dessa ska lämnas till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet) senast den 1 mars 2024.

En närmare beskrivning av uppdraget finns nedan.

Bakgrund

Riksdagen har i enlighet med regeringens förslag i propositionen Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning beslutat om ändringar i skollagen (2010:800) som syftar till att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och att förbättra

kompetensförsörjningen till välfärd och näringsliv (prop. 2021/22:159, bet. 2021/22:UbU25, rskr. 2021/22:411).

Ändringarna innebär bl.a. att arbetsmarknadens behov ska få betydelse vid planering av vissa utbildningar inom gymnasieskolan och kommunal vuxenutbildning (komvux) och att kommuner genom avtal ska samverka med minst två andra kommuner om planering, dimensionering och erbjudande av utbildning i ett primärt samverkansområde. Ändringarna innebär också att det i lagen (2010:630) om regionalt utvecklingsansvar bl.a. anges att en region ska tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på kort och lång sikt.

Skolverket fick i sitt regleringsbrev för 2021 ett förberedande uppdrag att föreslå och redovisa hur regionala planeringsunderlag kan utformas för att kunna stödja huvudmän inom gymnasieskolan, gymnasiesärskolan och komvux i deras planering och dimensionering av gymnasial utbildning (U2021/04517 (delvis), U2021/04946). Uppdraget redovisades till Utbildningsdepartementet den 31 mars 2022 (U2022/01595).

Närmare beskrivning av uppdraget

Skolverket ska utforma regionala planeringsunderlag

När utbudet av gymnasial utbildning i högre grad ska dimensioneras utifrån arbetsmarknadens behov av kompetens behöver huvudmännen som underlag för beslut ha tillgång till statistik, fakta och analyser i form av t.ex. nulägesbeskrivningar och prognoser om kompetensbehov samt uppgifter om ungdomars och vuxnas efterfrågan på och etablering efter olika utbildningar. Tillgången till sådan information är viktig för genomförandet av de förändringar som riksdagen har beslutat om.

De regionala planeringsunderlagen ska rikta sig till kommuner, regioner och enskilda huvudmän som behöver fatta beslut om utbildningsutbud, men ska även kunna användas av en enskild som underlag inför en eventuell ansökan om godkännande som huvudman för en utbildning och av Skolinspektionen när myndigheten prövar ansökningar om sådana godkännanden.

Skolverket ges i uppdrag att utifrån regeringens överväganden om planeringsunderlag i den nämnda propositionen och det som anges i detta

uppdrag samt med utgångspunkt i myndighetens förslag i den ovan nämnda redovisningen utforma och tillgängliggöra regionala planeringsunderlag.

Skolverket ska i arbetet med att utveckla planeringsunderlagen inhämta synpunkter från Skolinspektionen om underlagens utformning så att de kan användas av Skolinspektionen när den prövar ansökningar om godkännande som huvudman.

Planeringsunderlagen ska inkludera en bedömning av behovet av ändringar i utbildningsutbudet

Som nämns ovan finns det flera olika målgrupper för planeringsunderlagen. Regeringen bedömer att samtliga målgrupper är betjänta av en tydlig bedömning av behovet av ändringar i utbildningsutbudet, dvs. om det finns områden där den gymnasiala utbildningen för unga och vuxna behöver förstärkas, bibehållas eller är för omfattande, utifrån bl.a. arbetsmarknadens efterfrågan på kompetens och ungas och vuxnas efterfrågan på utbildning.

Skolverket föreslår i sin redovisning av det förberedande uppdraget en vägledande och riktningsgivande sammanvägd bedömning av behovet av ändringar i utbildningsutbudet. Myndigheten konstaterar också att det kan vara aktuellt med olika bedömningar för gymnasieskolan och komvux. Till exempel kan det i situationer då det finns en tydlig efterfrågan på arbetsmarknaden på kort sikt, men inte på lång sikt, finnas skäl för kommunerna att utöka resurser riktade mot komvux.

Planeringsunderlagen ska inkludera en tydlig bedömning av behovet av ändringar i utbildningsutbudet. Underlagen ska även så långt det är möjligt innehålla information om storleken på eventuell brist eller överskott på arbetskraft med viss utbildning från gymnasieskolan och yrkesinriktad utbildning inom komvux, så att underlagen också blir ett stöd för bedömningen av i vilken grad utbildningsutbudet behöver justeras.

Myndigheten ska följa upp hur bedömningarna används och vid behov justera hur de utformas.

Det behövs kompletterande insatser för en effektiv användning av planeringsunderlagen

Inför utformandet av planeringsunderlagen ska myndigheten ge huvudmän inom en region eller ett samverkansområde möjlighet att bidra med kunskap

om det regionala sammanhanget, t.ex. genom dialogverksamhet. Detta kan också bidra till att stimulera regional planering och samverkan mellan huvudmän. På så sätt ges offentliga och enskilda huvudmän tillfälle att på ett samlat sätt beakta behov av justeringar av utbildningsutbudet.

I enlighet med propositionens förslag som har antagits av riksdagen ska regionerna tillhandahålla bedömningar av länets kompetensbehov inom offentlig och privat sektor på lång och kort sikt. Regionernas kunskaper om respektive läns kompetensbehov ska därför också nyttjas när planeringsunderlagen utformas. Även branschföreträdares kunskaper om kompetensbehov ska tas tillvara på lämpligt sätt.

För att de regionala planeringsunderlagen ska uppnå en så god styrande effekt som möjligt behöver stöd lämnas till huvudmän om hur underlagen kan användas på lämpligt sätt. I det sammanhanget kan det t.ex. beaktas hur justeringar av utbudet av viss yrkesinriktad utbildning inom komvux förhåller sig till utbudet av arbetsmarknadsutbildning inom samma område.

Efterfrågan och arbetsmarknadens behov av personal med yrkesinriktad komvux kan förändras med kort varsel. Därför ska myndigheten också överväga vilket ytterligare stöd för planering och dimensionering som kommuner kan behöva för att möta sådana förändringar.

Myndigheten ska också överväga vilka analyser eller tematiska studier som kan behövas som komplement till planeringsunderlagen, t.ex. i fråga om elevers efterfrågan på utbildning och hur framgångsrik samverkan och resurseffektivitet kan uppnås inom ett samverkansområde.

Myndigheten ska utveckla och tillhandahålla kompletterande insatser som huvudmännen behöver för att planeringsunderlagen ska kunna användas på ett ändamålsenligt sätt.

Dialog om utveckling av statistisk information

Statistik och annan information om bl.a. efterfrågan på arbetskraft och framtida kompetensbehov utvecklas kontinuerligt av olika myndigheter, t.ex. av Statistiska centralbyrån och Arbetsförmedlingen. Skolverket ska föra en dialog med berörda myndigheter och bidra till en sådan utveckling, bl.a. inom ramen för den myndighetssamverkan för en väl fungerande kompetensförsörjning som myndigheten enligt sin instruktion ska delta i.

Skälen för regeringens beslut

Riksdagens antagande av regeringens förslag i propositionen Dimensionering av gymnasial utbildning för bättre kompetensförsörjning (prop. 2021/22:159) ger förutsättningar att underlätta ungdomars och vuxnas etablering på arbetsmarknaden och att förbättra kompetensförsörjningen. Befintliga och potentiella huvudmän behöver stöd för att kunna planera och dimensionera utbildningsutbudet i enlighet med de nya bestämmelserna samt att utforma underlag som Skolinspektionen kan använda vid sin prövning av ansökningar om godkännande som huvudman för en utbildning i gymnasieskolan.

På regeringens vägnar

Anna Ekström

Jacob Johansson

Kopia till

Arbetsförmedlingen
Statens skolinspektion
Statistiska centralbyrån
Tillväxtverket
Gotlands kommun
regionerna